

Arbets- och näringsministeriet
Pb 32
00023 STATSRÅDET

Hänvisning

Kontaktperson
Inkeri Ahonen

Ärende
**UTLÅTANDE OM MKB BERÖRANDE
AVVECKLING AV OTANÄS KÄRNREAKTOR**

VTT förbereder avveckling av den i Otnäs i Esbo belägna forskningsreaktorn FiR 1. Arbets- och näringsministeriet begär ett utlåtande från Ålands landskapsregering över MKB-beskrivningen av avvecklingen av forskarreaktorn.

Forskningsreaktorn har använts i över 50 år för forskning, undervisning och produktion av isotoper. Reaktorns maximala termiska effekt är 250 kW, vilket endast är cirka 0,006 procent av den termiska effekten för en reaktorenhet (t.ex. Olkiluoto 3) i ett stort kärnkraftverk. Radioaktiva ämnen som man måste ta hand om efter avvecklingen av reaktorn består av 340 kg förbrukat bränsle samt rivningsavfall från reaktorutrymmet.

Det finns alternativa lösningar för förvaring och transport av det radioaktiva materialet från den avvecklade reaktorn. Slutförvaringen av bränsle kan ske antingen i Finland, Lovisa eller Olkiluoto, eller i USA inom ramen för returneringsprogrammet för kärnbränsle. Rivningsavfallet kommer att slutförvaras i Olkiluoto eller Lovisa eller friklassas efter mellanlagring.

MKB:n förefaller vara noggrant uppgjord och täcker projektets viktigaste möjliga miljöpåverknings samt hälso- och andra risker som kan uppstå. Eftersom mängden av kärnavfall som i detta fall behandlas och förvaras är mycket liten jämfört med den mängden av kärnavfall som man annars planerar slutförvara i Olkiluoto och Lovisa, är transporterna det som mest berör Åland.

Enligt MKB:n är sjötransport i det här fallet ett säkrare alternativ än vägtransport. I MKB:n konstateras dels att det för transporterna måste användas speciella fartyg som är avsedda för transport av radioaktivt bränsle, dels att även ifall hela I-129-aktiviteten i behållaren frigjordes och blev kvar i havsvattnet, skulle maximikoncentrationerna till följd av detta utgöra endast cirka 2 Bq/liter vatten.

Landskapsregeringen anser att även om sjötransporten är ett säkert alternativ bör man ändå minimera transportsträckan. Mellanlagringen och slutförvaringen bör ske i samma anläggning, antingen Olkiluoto eller Lovisa.

Avståndet mellan Esbo och Lovisa är mycket kortare än avståndet mellan Esbo och Olkiluoto. Den sistnämnda rutten skulle dessutom gå antingen genom skärgårdshavet eller västerut runt hela Åland och innebär således större risk för olyckor än den korta sträckan mellan Nordsjö eller Kantvik hamn och Valkom hamn.

Slutförvaringen av kärnbränslet i USA kan vara motiverat trots den långa transportsträckan p.g.a. att ett särskilt mål med returneringsprogrammet är att förhindra spridningen av kärnmaterial, som på sin tid distribuerades till olika länder runt om i världen för fredligt bruk.

Enligt MKB:n har reaktorns mest betydande verksamhet på 2000-talet varit borneutroninfångningsterapi (BNCT) som getts till patienter med cancer i huvud och hals samt forskning i anslutning till detta. Tyvärr har behandlingarna varit avbrutna sedan företaget som svarade för organiseringen av behandlingsverksamheten försattes i konkurs i januari 2012. I MKB:n konstateras att konsekvenserna av avvecklingen av reaktorn har *sannolikt eller helt säkert relativt negativa* konsekvenser för BNCT och forskningen kring den. Landskapsregeringen anser att innan man avvecklar sådana unika möjligheter för cancerbehandling och - forskning, som kärnreaktorn i Otanäs erbjuder, borde man säkerställa att lika effektiv terapi finns tillgänglig på ett annat sätt.

Minister

Carina Aaltonen

Vik. byråchef

Inkeri Ahonen